

بررسی اهمیت محیط زیستی درخت گز در ولسوالی کشم

نامزد پوهنبار بقیت الله امیری

دیپارتمنت جنگلات و منابع طبیعی پوهنځی زراعت پوهنتون بدخشان

baqiat1376@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0008-4212-0111>

* نویسنده

نشانی برقی

نشانی ارکاید

عین الدین فروخ

دیپارتمنت جنگلات و منابع طبیعی پوهنځی زراعت پوهنتون بدخشان

hainudinfarukh1@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0003-2134-1576>

نویسنده

نشانی برقی

نشانی ارکاید

چکیده

درخت گز یک گونه‌ای مقاوم به خشکسالی و شوری است که در محیط‌های خشک و نیمه خشک رشد می‌کند. این درخت معمولاً ارتفاع متوسط دارد. دارای شاخه‌های نازک، برگ‌های کوچک و سوزنی شکل که این ویژگی درخت آنها را با سازگاری در شرایط نامساعد اقلیمی مجهز می‌سازد. سیستم ریشه عمیق و گسترده آن امکان دسترسی به آب زیر زمینی را نیز فراهم می‌سازد. این گونه یکی از گونه‌های بومی افغانستان بوده در اکثر مناطق رشد کرده است. این تحقیق از نوع میدانی یا ساحوی بوده با استفاده از سیستم سیستماتیک پرسشنامه‌ای به تعداد ۱۵۰ پرسشنامه توزیع و دیتای جمع‌آوری شده در قالب یک مقاله علمی ترتیب گردیده است. هدف اصلی این تحقیق شناسایی عوامل‌های تخریب کننده این درخت و عملکرد این درخت در قبال محیط زیست در ولسوالی کشم می‌باشد. عوامل تخریب این درخت از قبیل تبدیل نمودن ساحات تحت پوشش به زمین‌های زراعتی، قطع چوب برای سوخت، چرش حیوانات و عوامل طبیعی بوده است. عملکرد این درخت در قبال محیط زیست از قبیل حفاظت خاک‌های کنار دریاها، بهبود کیفیت خاک، حفظ منابع آبی، افزایش تنوع زیستی و در تثبیت ریگ‌های روان نقش خوبی داشته است.

کلیدواژه‌ها: بررسی، درخت گز، عوامل محیطی، کشم.

Discussion: The Environmental Importance of The Tamarix Tree in The Kasham District

Author * **Baqiatullah Amiri**
 Email Department, Natural Resources and Forestry Faculty, Agriculture University,
 Email baqiatullahamiri@gmail.com
 Orcid <https://orcid.org/0009-0008-4212011>

Author* **Ainuddin Farrokh**
 Email Department, Natural Resources and Forestry Faculty, Agriculture University, Badakhshan
 Email hainudinfarukhl@gmail.com
 Orcid <https://orcid.org/0009-0003-2134-1576>

Abstract

The Tamarix tree is a drought-resistant and salt-tolerant species that grows in arid and semi-arid environments. This tree usually has an average height. It has slender branches, small needle-like leaves, which equip it with the ability to adapt to unfavorable climatic conditions. Its deep and extensive root system also enables access to underground water. This species is one of the native species of Afghanistan and has grown in most regions. This research is of a field or survey type using a systematic questionnaire distribution of 150 questionnaires, and the collected data has been arranged in the form of a scientific article. The main goal of this research is to identify the destructive factors affecting this tree and its role in the environment in the Kashm district. The destructive factors for this tree include converting covered areas to agricultural land, cutting wood for fuel, animal grazing, and natural factors. This tree's role in the environment includes protecting soils along rivers, improving soil quality, conserving water resources, increasing biodiversity, and playing a significant role in stabilizing moving sands .

Keywords: Review, tamarix tree, kasham, environment effects.

* baqiatullahamiri@gmail.com

مقدمه

درخت گز از جمله یکی از درختان مهم بومی افغانستان بوده که در اکثر مناطق این سرزمین انتشار یافته است. این درخت با داشتن ویژگی‌های بسیار خاص و منحصر به فرد خود از بعد سازگاری در شرایط سخت محیطی نقش مهمی در حفظ تعادل زیست محیطی دارد. در قدیم نظر به کم بودن جمعیت منابع طبیعی برای انسانها به قدری کافی موجود بود. اما با بلند رفتن میزان جمعیت، رشد شهر نشینی، رشد صنعت، میزان تخریب منابع طبیعی بلند رفته و منابع طبیعی برای مردم جهان بسندگی نمی‌کند. هر موجود زنده به یک محیط زیست که از هر لحاظ برایش امکانات را فراهم کند ضرورت دارد. خصوصاً انسانها که با طبیعت یک رابطه ناگسستنی دارد. از انجای که اقلیم کره زمین از اثر فعالیت‌های صنعتی و بلند رفتن سطح گازات گلخانه‌ای رو به گرم شدن است. و آلودگی‌های مختلف دامن گیر کره زمین شده است. پس برای جلوگیری از آلودگی‌های محیطی نیاز به حفظ و گسترش جنگلات می‌باشد. و باید گونه‌های جنگلی که مقاوم در مقابل عوامل ناگوار طبیعی می‌باشند از آنها حفاظت نموده و در رابطه به گسترش آنها کوشا باشیم تا میزان جنگلات را بالا ببریم. بنا بر فواید که نباتات و درختان به محیط زیست دارند. باید در رابطه به درختان توجه زیاد صورت گیرد. درخت گز که یکی از درختان جنگلی سریع‌الرشد، دارای گل‌های زیبا، مقاوم در مقابل خشکی و خاک‌های ریگی و نمکی می‌باشد. این درخت در ولسوالی کشم به اندازه چشم‌گیری در کنار دریاها موجود بوده که کمک بسیار شایانی به حفظ محیط زیست، از جمله جلوگیری از آلودگی هوا، آلودگی آب و حفاظت از خاک می‌کند. باعث ایجاد مناظر زیبای طبیعی برای تفریح مردم شده است. و یک مکان امن برای جذب گونه‌های زنده جانها ایجاد کرده است. بناً به خاطر بررسی اهمیت محیط زیستی این درخت تحقیق انجام داده شد تا اهمیت این درخت مهم از انظر محیط زیستی برای مردم آشکار کرده شود.

تبیین مسأله

درخت گز با وجود مقاومت بالا در برابر شرایط خشک و شور با تهدیدات متعددی روبرو است. که می‌تواند بقای آن را به خطر بیندازد. از یک بعد تغییرات اقلیمی شامل خشکسالی‌های طولانی، افزایش دما و کاهش بارندگی شرایط زیستی این درخت را تضعیف نموده و عملکردهای اکولوژیکی آن‌ها را کاهش می‌دهد. و از بعد دیگر تهدیدهای انسانی مانند تخریب زیستگاه‌ها به دلیل کشاورزی صنعتی، برداشت بی‌رویه چوب برای سوخت، آلودگی‌های محیطی و شهری نیز فشار زیادی بر جمعیت درخت گز وارد کرده است. بناً برای اینکه این مشکلات رفع واز تخریب محیط زیست که نیاز اساسی هر موجود بالخصوص انسانها می‌باشد. جلوگیری صورت بیگیرد. نیاز است در هر منطقه سطح منابع طبیعی حفظ شود. از جمله جنگلات هر منطقه و درختان جنگلی

انها باید نگهداری شود. درختان با اهمیت از نظر محیط زیستی باید گسترش داده شوند. از آنجای که درخت گز یک درخت جنگلی با مقاومت بالا و خیلی‌ها سریع‌الرشد بوده در ولسوالی کشم به اندازه زیاد موجود است. پس برای مشخص کردن اهمیت این درخت تحقیق تحت عنوان بررسی اهمیت محیط زیستی درخت گز در ولسوالی کشم صورت گرفت تا اهمیت‌های این درخت در رابطه به حفظ محیط زیست برای دیگران رسانده شود. تا مردم این ولسوالی این درخت با اهمیت را بدانند و از آن استفاده بی‌رویه ننموده، ساحات تحت پوشش آنرا تخریب نکنند. برای حفظ محیط زیست شان و داشتن فضاهای سبز و مناظر زیبا در گسترش سطح جمعیت این درخت بکوشند.

پرسش‌های تحقیق

پرسش اصلی: آیا درخت گز در ولسوالی کشم دارای اهمیت محیط زیستی می‌باشد؟
پرسش‌های فرعی:

۱. آیا این درخت در خاک و اقلیم ولسوالی کشم توافق دارد یا خیر؟
۲. آیا این درخت در یک ساحه مخصوص در ولسوالی کشم می‌روید یا در ساحات مختلف؟

اهمیت تحقیق

برای داشتن محیط زیست زیبا و دلپذیر و عاری از هر نوع آلودگی‌ها، باید یک موجود مهم و حیاتی به نام جنگل داشت. جنگل از جمله مهم‌ترین منابع طبیعی تجدیدپذیر در کره حیات به خصوص در زندگی بشر بوده است. که این موجود زنده از بعد اقتصادی، محیط زیستی، اجتماعی، و درمانی اهمیت بی‌کرانی داشته است. پس درخت گز از جمله یکی از درختان بومی افغانستان بوده که در بخش فعالیت‌های محیط زیستی نقش ارزنده داشته است. این تحقیق در مورد بررسی اهمیت محیط زیستی درخت گز در ولسوالی کشم می‌باشد. که این درخت یک درخت جنگلی خود رو، مقاوم در مقابل خشکی، خاک‌های ریگی، اهکی و شور می‌باشد. این درخت در حفاظت خاک-های کنار دریاها، بهبود کیفیت خاک، حفظ منابع آبی، افزایش تنوع زیستی و در تثبیت ریگ‌های روان نقش خوبی داشته است. پس می‌توان با استفاده از این گونه‌نباتی در جلوگیری از تخریب خاک استفاده کرد. در ولسوالی کشم این درخت به میزان زیاد موجود است که در این اواخر توسط مردم از طریق تبدیل نمودن ساحات تحت پوشش این گونه به زمین‌های زراعتی، استفاده سوختی و چرشی جمعیت این گونه جنگلی خیلی کاهش یافته است. پس باید اهمیت محیط زیستی این گونه تحت بررسی و تحقیق قرار بگیرد تا که برای مردم فهمانده شود که از تخریب این درخت دست بردارند. و نهادهای دولتی ذی ربط در مورد حفظ آن برنامه‌های را روی دست بگیرند. تا از ریشه کن شدن این درخت جلوگیری شود. جلوگیری از تخریب درخت گز در ولسوالی کشم

و گسترش سطح پوشش آن برای حفظ محیط زیست، حفظ زمین‌های کنار دریاها از تخریب توسط سیل و جریان آب، که مشکلات زیاد را بیار می‌آورد کمک کننده می‌باشد.

اهداف تحقیق

هدف اصلی: شناخت درخت گز و اهمیت های محیط زیستی آن.

اهداف فرعی

- ۱- بررسی عوامل های تخریب کننده درخت گز.
- ۲- بررسی وضعیت قبلی و فعلی درخت گز.
- ۳- شناخت راه کارهای که توسط آن بتوانیم درخت گز را حفاظت نموده و ساحه تحت پوشش آن را گسترش دهیم.

پیشینه‌ی تحقیق

بازگیری و همکاران (۱۳۹۸) تحقیق در مورد تأثیر درخت گز بر ویژگی‌های فزیکوشیمیایی و ترسب کاربن خاک‌های بیابانی ایران انجام داده اند. این بررسی تاثیر درخت‌های گز پرشاخه طبیعی بر ویژگی‌های فزیکوشیمیایی خاک و ترسب مواد ضروری در خاک در منطقه بیابانی فرخ آباد و دهلران صورت گرفته است. به منظور بررسی ویژگی‌های خاک. نمونه برداری از عمق های سطحی ۵ سانتی متر و تحتانی ۵-۲۰ سانتی متر خاک زیر تاج درختان گز با بهره‌گیری از روش نظام مند سیستماتیک تصادفی انجام شده. نتایج به دست آمده از یافته‌های این تحقیق نشان داده که ویژگی- های خاک مثل مقدار ترسب موادهای عضوی، کاربن، نایترون، فاسفورس، پتاشیم، کلسیم سلفاید، در زیر پوشش درخت گز با فضای باز در عمق‌های سطحی و تحتانی خاک اختلاف معنی‌داری را نشان می‌دهد.

صادق زاده (۱۳۹۴) گونه‌های متفاوت درخت گز در اراضی شور و قلیای انجام داده است. در نتیجه این تحقیق هیچ تفاوت معنی‌داری میان شش گونه از درخت گز از لحاظ رشد و نمو وجود ندارد. تمام جمعیت گونه‌های مختلف گز مقاومت و رشد نموی یکسان دارد. با توجه به میزان زندمانی و رویشی نهالی‌های تولیدی می‌توان گفت که کاشت درخت گز در مناطق با اراضی شور، قلیای، کنار دریاها، مناطق که دارای زمستان سرد هستند. نظیر حاشیه کویر مرکزی ایران مناسب می‌باشد. و بیابانی راجع به اهمیت درخت گز در این موضوع چنین گفته است. درخت گز یک درخت سریع رشد. مقاوم در مقابل گرمی و کم آبی به ویژه در مناطق بیابانی و خاک‌های شور و ریگی می‌باشد. در بستر آبروها کنار دریاها که خاک مرطوب دار می‌روید. در تپه‌های ریگی ریشه‌های این درخت تا ۲۰ متر دیده شده است.

مقالات مذکوره اکثراً در مورد انواع درخت‌های گز، خصوصیات رویشی درخت‌های گز و نقش درخت گز در حاصلخیزی خاک از بعد مواد غذایی بحث شده است و همچنان تفاوت مکانی دارد. و در این مقاله در مورد اهمیت محیط زیستی درخت گز بحث گردیده که این درخت اهمیت بی‌کرانی در حفاظت خاک، توریستی و سیاحتی و تصفیه آب و هوا داشته است.

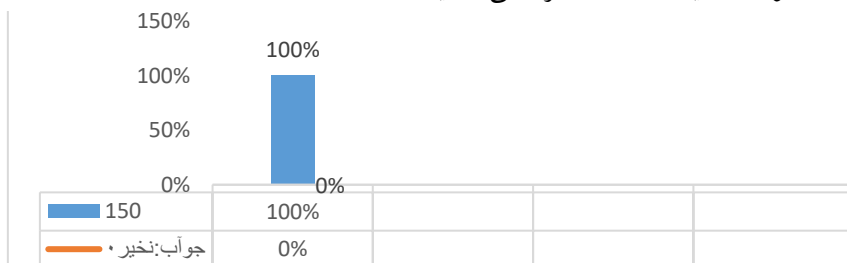
روش تحقیق

این تحقیق از نوع تحقیق ساحوی یا میدانی می‌باشد. در این تحقیق از روش توزیع پرسش‌نامه استفاده شده است. در روش پرسش‌نامه نظر به تعداد نفوس از طریق فرمول کوکران 150 پرسشنامه به شکل تصادفی توضیح گردیده و دیتای مورد نظر جمع‌آوری شده از طریق SPSS و Excel تحلیل شده است.

نتایج و یافته‌ها

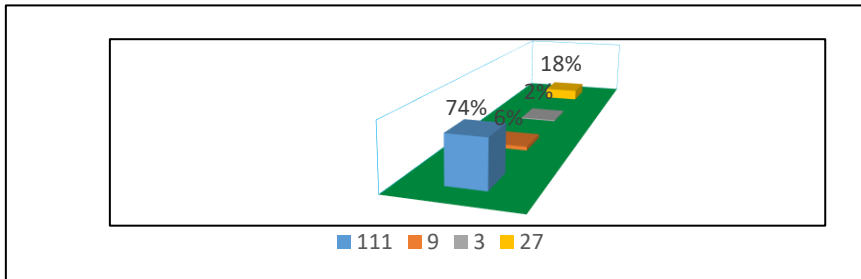
در تحقیق که به تعداد (150) نفر از ولسوالی کشم تحت تحقیق ما قرار گرفته است و این‌ها را ما به شکل تصادفی انتخاب نمودیم، یافته‌های تحقیق به شکل گراف‌ها ترتیب گردیده است. برای هر یک از پرسش‌های تحقیق گراف جداگانه ساخته شده با مشاهده کردن گراف‌ها، تمام ابهامات مطالعه‌کننده‌ها را بصورت کامل می‌توان مرفوع ساخت، متغیرهای مختلف به رنگ‌های مختلف نمایش گذاشته شده است. و یافته‌های تحقیق به شکل مستقیم از ساحه تحت گراف تحریر گردیده است.

۲-۴ سوال اول: آیا شما درخت گز را می‌شناسید؟

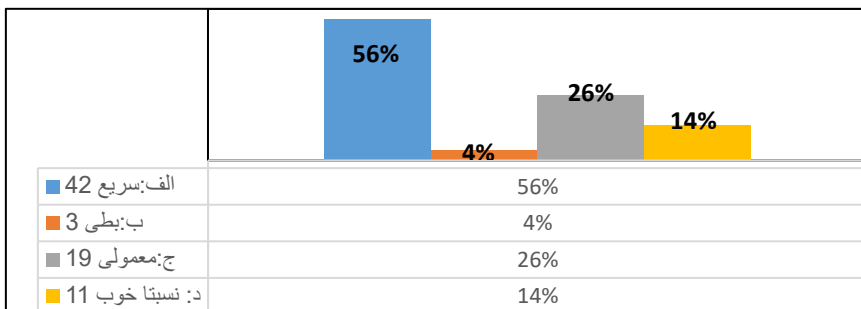

پرسشی که از اهالی مردم ولسوالی کشم در مورد شناخت درخت گز پرسیده شده. یک پرسش دوگزینه‌ای می‌باشد. که به تعداد 100 نفر جواب بلی داده است. 100٪ در بر می‌گیرد و در گراف به رنگ سبز نشان داده شده است.

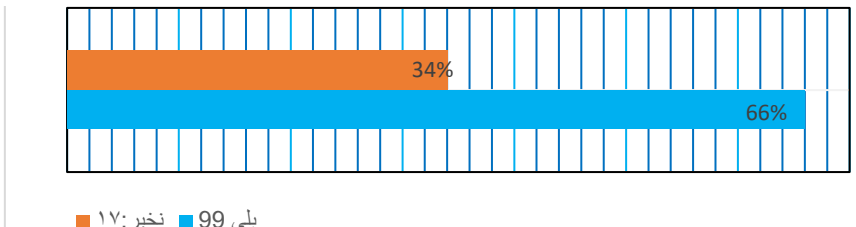
معمولاً درخت گز در منطقه شما در کدام نواحی موجود است؟

پرسشی که از اهالی مردم ولسوالی کشم در مورد ساحه پوشش درخت گز پرسیده شده، از میان جواب دهنده گان ۱۱۱ نفر که ۷۴٪ را در بر می‌گیرد جواب (الف: درکنار دریاها) را انتخاب کرده اند. درگراف به رنگ آبی نشان داده شده است به تعداد ۹ نفر که ۶٪ را در بر می‌گیرد جواب (ب: در دامنه کوه‌ها) را انتخاب کرده اند. و درگراف به رنگ نارنجی نشان داده شده است. تعداد ۳ نفر که ۶٪ را در بر می‌گیرد جواب (ج: در نقاط مرتفع) را انتخاب کرده است. درگراف به رنگ خاکستری نشان داده شده است. و به تعداد ۲۷ نفر که ۱۸٪ را در بر می‌گیرد جواب (د: در مناطق خشک) را انتخاب کرده اند. که درگراف به رنگ زرد نشان داده شده است. از نظر من هم این درست است که درخت گز در ولسوالی کشم درکنار دریاها زیاد اجتماعات را تشکیل داده است. از نظر شما رشد و نمو درخت گز در منطقه شما چگونه است؟

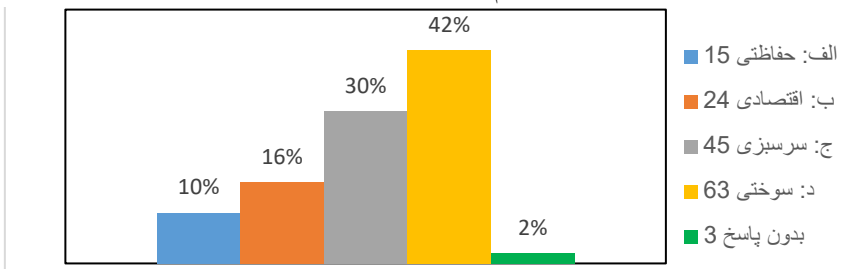

پرسشی که از اهالی مردم ولسوالی کشم در مورد رشد و نموی درخت گز پرسیده شده، از میان جواب دهندگان ۴۲ نفر که ۵۶٪ را در بر می‌گیرد جواب سریع‌الرشد را انتخاب کرده اند. به تعداد ۳ نفر که ۴٪ را در بر می‌گیرد جواب بطی‌الرشد را انتخاب کرده اند. تعداد ۱۹ نفر که ۲۶٪ را در بر می‌گیرد جواب معمولی‌الرشد را انتخاب کرده اند. و به تعداد ۱۱ نفر که ۱۴٪ را در بر می‌گیرد جواب نسبتاً خوب را انتخاب کرده اند. پس می‌توان گفت که رشد نموی درخت گز در ولسوالی کشم سریع‌الرشد بوده در ردیف درختان سریع‌الرشد قرار می‌گیرد. آیا درخت گز در طول نموی خود به مراقبت‌های خاص نیاز دارد.

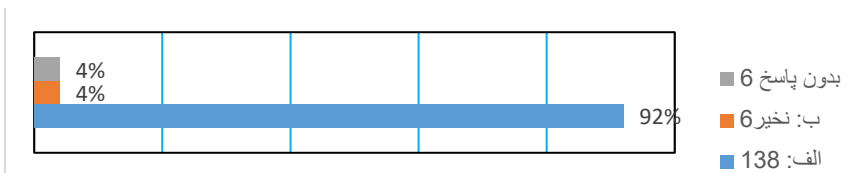
پرسشی که از اهالی مردم ولسوالی کشم در مورد نیازهای مراقبت درخت گز پرسیده شده تعداد ۹۹ نفر که ۶۶٪ را در بر می گیرد جواب بلی را انتخاب کرده اند. و به تعداد ۵۱ نفر که ۳۴٪ را در بر می گیرد جواب نخیر را انتخاب کرده اند. پس معلوم می شود که زیادتیر به کدام عملیات خاص که مصارف اقتصادی را درخود داشته باشد نیاز ندارد.

در منطقه شما از درخت گز زیادتیر به کدام مورد استفاده می شود؟

پرسشی که از اهالی مردم ولسوالی کشم در مورد استفاده درخت گزد پرسیده شده، در این پرسش از میان جواب دهنده گان ۱۵ نفر که ۱۰٪ را در بر می گیرد جواب حفاظتی را انتخاب کرده اند. به تعداد ۲۴ نفر که ۱۶٪ را در بر می گیرد جواب اقتصادی را انتخاب کرده اند. به تعداد ۴۵ نفر که ۳۰٪ را در بر می گیرد جواب سرسبزی را انتخاب کرده است. و به تعداد ۶۳ نفر که ۴۲٪ را در بر می گیرد جواب سوختی را انتخاب کرده اند. و ۳ نفر که ۲٪ را نشان میدهد هیچ پاسخ نداده اند. پس معلوم می شود که استفاده سوختی آن در درجه اول و استفاده سرسبزی آن در درجه دوم قرار دارد.

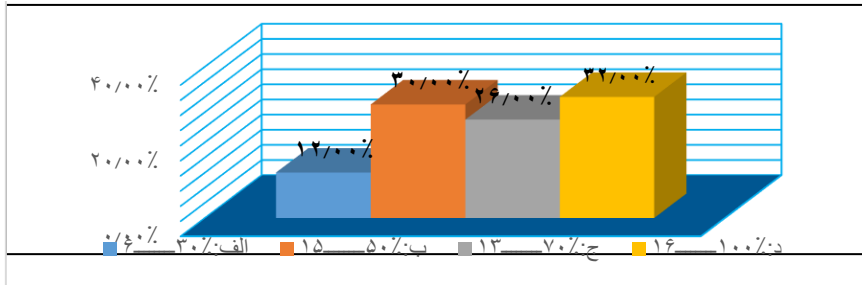
آیا درخت گز از نظر محیط زیستی دارای اهمیت می باشد؟

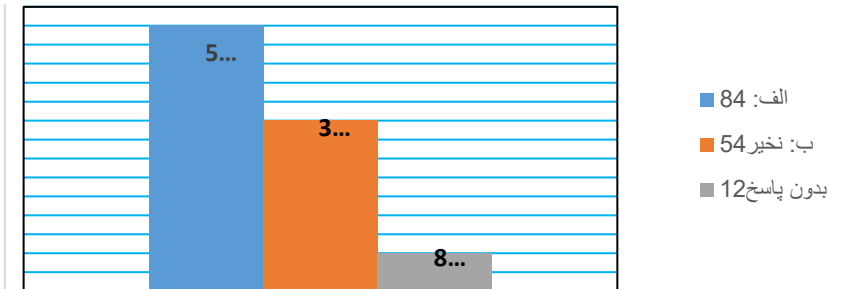
پرسشی که از اهالی مردم ولسوالی کشم در مورد اهمیت محیط زیستی درخت گز پرسیده شده، در این پرسش به تعداد ۱۳۸ نفر که ۹۲٪ را در بر می گیرد جواب بلی را انتخاب کرده اند. و به تعداد

۶ نفر که ۴٪ را در بر می گیرد جواب نخیر را انتخاب کرده اند. به تعداد ۶ نفر دیگر که ۴٪ می شود به این سوال پاسخ نداده است. پس معلوم می شود که این درخت بیشترین اهمیت آن از بعد محیط زیستی بوده است.

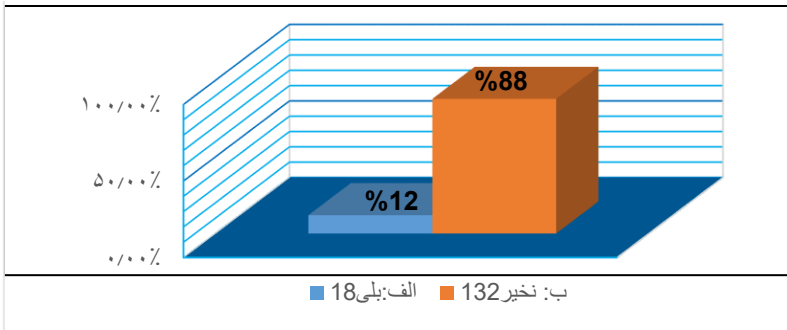
درخت گز در منطقه شما از تخریب زمین چند فیصد جلوگیری می کند؟

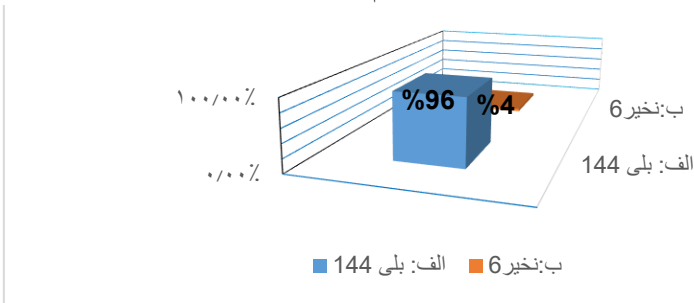
پرسشی که از اهالی مردم ولسوالی کشم در مورد اهمیت حفاظتی درخت گز پرسیده شده، از میان جواب دهندگان ۱۸ نفر که ۱۲٪ را در بر می گیرد جواب ۳۰٪ را انتخاب کرده اند. به تعداد ۴۵ نفر که ۳۰٪ را در بر می گیرد جواب ۵۰٪ را انتخاب کرده اند. تعداد ۳۹ نفر که ۲۶٪ را در بر می گیرد جواب ۷۰٪ را انتخاب کرده است. و به تعداد ۲۴ نفر که ۳۲٪ را در بر می گیرد جواب ۱۰۰٪ را انتخاب کرده اند. از تحلیل پاسخها ما دریابیم که بیشتر مردم در درجه اول به این نظر هستند که درخت گز زمین را ۱۰۰٪ و به درجه دوم ۵۰٪ از تخریب در این ولسوالی جلوگیری می کند. آیا تا هنوز از درخت گز در منطقه شما برای حفاظت محیط زیست استفاده شده است؟

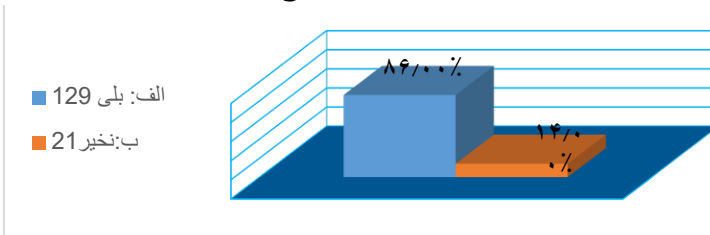
پرسشی که از اهالی مردم ولسوالی کشم در مورد استفاده محیط زیستی درخت گز پرسیده شده، در این پرسش به تعداد ۸۴ نفر که ۵۶٪ را در بر می گیرد جواب بلی را انتخاب کرده اند. و به تعداد ۵۴ نفر که ۳۶٪ را در بر می گیرد جواب نخیر را انتخاب کرده اند. به تعداد ۱۲ نفر دیگر که ۸٪ می شود به این سوال پاسخ نداده اند. پس معلوم می شود که مردم این ولسوالی از مزایای حفاظتی این درخت باخبر بوده و اکثریت شان از این ویژگی درخت گز استفاده کردند. آیا کدام یکی از نهادهای دولتی در مورد حفظ درخت گز در منطقه شما کدام کار انجام داده است؟

پرسشی که از اهالی مردم ولسوالی کشم در مورد نقش دولت در حفاظت درخت گز پرسیده شده، در این پرسش به تعداد ۱۸ نفر که ۱۲٪ را در بر می گیرد جواب بلی را انتخاب کرده اند. و به تعداد ۱۳۲ نفر که ۸۸٪ را در بر می گیرد جواب نخیر را انتخاب کرده اند. با در نظر داشت نظر مردم محل می توانیم گفت که هیچ کاری را نهادهای دولتی برای حفظ درخت گز انجام نداده اند. به نظر شما حفظ و گسترش درخت گز در ولسوالی کشم ضروری است؟

پرسشی که از اهالی مردم ولسوالی کشم در مورد گسترش درخت گز پرسیده شده، در این پرسش به تعداد ۱۴۴ نفر که ۹۶٪ را در بر می گیرد جواب بلی را انتخاب کرده اند. و به تعداد ۶ نفر که ۴٪ را در بر می گیرد جواب نخیر را انتخاب کرده اند. با در نظر داشت نظر مردم محل حفظ و گسترش درخت گز در منطقه ای شان ضروری بوده است. آیا شما تا حال در ساحات تحت پوشش درخت گز به منظور تفریح رفته اید؟

پرسشی که از اهالی مردم ولسوالی کشم در مورد اهمیت تفریحی درخت گز پرسیده شده، در این

پرسش به تعداد ۱۲۹ نفر که ۸۶٪ را در بر می‌گیرد جواب بلی را انتخاب کرده‌اند. و به تعداد ۲۱ نفر که ۱۴٪ را در بر می‌گیرد جواب نخیر را انتخاب کرده‌اند. با در نظر داشت نظر مردم محل می‌توانیم گفته که بیشتر مردم از لحاظ تفریحی از ساحات تحت پوشش درخت گز استفاده می‌کردند.

آیا شما در مورد رویدن درخت گز معلومات دارید؟

از نظریات که از ۱۵۰ نفر در مورد این سوال پرسیده شده است به این نتیجه رسیدیم که درخت گز را هیچ کس نشانده است. این درخت به شکل خود رو در کنار دریاها می‌روید و از طریق آب دریا تخم‌ها، ریشه‌ها و کندهای این درخت گاهی به اثر سیل‌ها و گاهی به اثر آب خیزی به منطقه‌های دیگر انتقال نموده و چون مقاومت که از خود دارد در هر جای که قرار بیگیرد به زودی به رشد و نموی خود ادامه داده و تشکیل جمعیت می‌دهد.

شما درخت گز را از نظر محیط زیستی آن چگونه یک درخت می‌بینید؟

نظرات مردم منطقه در رابطه به این سوال چنین بود که از نظر محیط زیستی یک درخت دارای جوانه‌های بسیار بشاش به رنگ سبز در فصل بهار، گل‌های زیبا در فصل تابستان است. با برگ‌های پر حجم که دارد میزان زیاد آلودگی را به خود جذب می‌کند، از طریق ریشه‌های قوی طویل سطحی و عمیق که دارد از تخریب شدن خاک و زمین‌های کنار دریا جلوگیری می‌کند. همه این‌ها فکتور-های هستند که از لحاظ محیط زیستی این درخت را در ردیف درخت‌های مهم قرار می‌دهد.

به نظر شما جمعیت درختان گز در عموم چرا کاهش یافته دلیل آن چیست؟ پاسخ دهندگان در رابطه به این سوال چنین نظریات ارایه کردند که عدم آگاهی مردم از اهمیت محیط زیستی درخت گز، استفاده بیش از حد از این درخت به اهداف سوختی و بی توجهی نهادهای دولتی در رابطه به حفظ توده‌های جنگلی این درخت باعث شده که تعداد زیادی جنگل‌های این درخت در ولسوالی کشم کاهش پیدا کند.

نتیجه گیری

درخت گز یک گونه‌ای مقاوم به خشکسالی و شوری است که در محیط‌های خشک و نیمه خشک رشد می‌کند. وهوای کره زمین را گرم نموده است. درخت گز از جمله یکی از درختان مهم بومی افغانستان بوده که در اکثر مناطق این سرزمین انتشار یافته است. این درخت با داشتن ویژگی‌های بسیار خاص و منحصر به فرد خود از بعد سازگاری در شرایط سخت محیطی نقش مهمی در حفظ تعادل زیست محیطی دارد. عوامل تخریب این درخت از قبیل تبدیل نمودن ساحات تحت پوشش به زمین‌های زراعتی، قطع چوب برای سوخت، چرش حیوانات و عوامل طبیعی بوده است. عملکرد این درخت در قبال محیط زیست از قبیل حفاظت خاک‌های کنار دریاها، بهبود کیفیت خاک، حفظ منابع آبی، افزایش تنوع زیستی و در تثبیت ریگ‌های روان نقش خوبی داشته است. درخت گز در این منطقه یک درخت بومی بوده که بیشتر در کنار دریا‌های این ولسوالی رشد نموده و یک درخت کاملاً سریع‌الرشد مقاوم و در زمان کوتاه می‌تواند در یک زمین کاملاً بایر و ریگی که برای رشد هیچ درخت دیگری مناسب نمی‌باشد یک جمعیت انبوع را تشکیل دهد. از سوی دیگر بررسی ما نشان می‌دهد که سطح آگاهی عمومی مردم محلی نسبت به اهمیت درخت گز و فواید زیست محیطی آن نسبتاً مطلوب است، اما فقدان برنامه‌های منسجم و حمایت‌های نهادی، اجرای اقدامات حفاظتی را با محدودیت مواجه کرده است. بر این اساس، ایجاد همکاری‌های بین بخشی میان سازمان‌های محیط زیست، منابع طبیعی، نهادهای محلی و جامعه محلی ضروری به نظر می‌رسد تا با تدوین و پیاده‌سازی سیاست‌ها و برنامه‌های حفاظتی و احیایی، ضمن حفظ گونه‌های بومی و ارتقاء پوشش گیاهی، زمینه توسعه پایدار منطقه نیز فراهم گردد. در نهایت، با توجه به اهمیت بالای درخت گز در حفظ پایداری اکوسیستم‌های خشک و نیمه‌خشک و نقش آن در بهبود کیفیت خاک و منابع آبی، تاکید می‌شود که حفاظت از این گونه و احیای آن باید در اولویت برنامه‌های توسعه منطقه‌ای قرار گیرد. انجام آموزش‌های محیط زیستی، توسعه کشاورزی پایدار، کنترل چرای دام‌ها و مبارزه با قطع غیرمجاز درختان از جمله راهکارهای کلیدی در این مسیر هستند که می‌توانند نقش مؤثری در بهبود وضعیت اکولوژیکی و اقتصادی ولسوالی کشم ایفا کنند.

پیشنهاده‌ها

۱. شناخت و تعیین نمودن مناطق در ولسوالی کشم که در آن درخت گز وجود دارد.
۲. عوامل که باعث تخریب و کاهش درخت گز در ولسوالی کشم شده است شناسای شود.
۳. اهمیت محیط زیستی درخت گز برای مردم منطقه اطلاع رسانی و فهمانده شود.
۴. اداره محترم حفظ جنگلات قطع‌واستفاده بی رویه مردم از درخت گز را ممنوع اعلان کند. با هر روش ممکن باید از این درخت حفاظت صورت گیرد.

۵. اداره مربوطه به ماموران جنگلات خود مسولیت بسپارند که همانند دیگر درختان طبیعی جنگلی از درخت گز نیز باید نگهداری و محافظت نمایند.
۶. ایجاد قانون جزای از طرف دولت برای متخلفین که درخت گز را ریشه کن می‌کنند.
- و منطقه تحت پوشش آنرا که زمین عامه می‌باشد، غصب می‌کنند.
۷. استفاده از روش جنگلداری اجتماعی جنگل توسط مردم با همکاری اداره جنگلات.

منابع

- اولادی، رضا. و همکاران (۱۳۹۵ هجری خورشیدی). بررسی ویژگی های آناتومیک، فیزیکی، شیمیایی، چوب گونه تند رشد گز شاهی. (*Tamarix. aphylla L.*). ایران: نشریه صنایع چوب و کاغذ ایران، مجله علوم تحقیقات چوب و کاغذ شماره ۴.
<https://www.magiran.com/p1668028>
- اولادی، رضا. و همکاران (۱۴۰۰) مقایسه سرعت رشد، بیومتری الیاف چوبی و قدرت تطبیق پذیری کاشته شده در گرسار (*Tamarix aphylla L.*) جمعیت های مختلف گز شاهی
 نشریه: شماره ۱ مجله علوم تحقیقات چوب <https://www.magiran.com/p227949> و کاغذ ایران.
- بازگیر، معسود. و همکاران (۱۳۹۸ هجری خورشیدی) تأثیر درخت گز *Tamarix ramosissima* Ledeb بر ویژگی های فیزیکی شیمیایی و ترسب کاربن خاک های بیابانی. ایران: نشریه مدیریت بیابان شماره ۱۴. [DOI:10.22034/jdmal.2020.38478](https://doi.org/10.22034/jdmal.2020.38478)
- جعفری، دکتر محمد و همکاران (۱۳۸۹ هجری خورشیدی). احیای مناطق خشک و بیابانی. ایران: انتشارات پوهنتون تهران. ص. ۳۱۲-۳۱۱
- رستمی، سمیره. و همکاران (۱۳۹۷ هجری خورشیدی). بررسی کمی و کیفی گونه جنگل کاری شده گز (*Tamarix aphylla L.*). در حاشیه دریاچه ارومیه. ص. ۱۰. سیزدهمین همایش ملی علوم و مهندسی آبخیزداری و سومین همایش ملی صیانت از منابع طبیعی و محیط زیست با محوریت آبخیزداری و صیانت از منابع طبیعی و محیط زیست: DIO: WATERSHED13_224
- سعیدآبادی، حسین (۱۳۵۰) شناسایی انواع گزهای ایران. نشریه دانشکده علوم، جلد سوم، شماره ۴. <https://journals.msrt.ir>
- صادق زاده، محمد حسین. و همکاران (۱۳۹۴ هجری خورشیدی). بررسی عمل کرد روشی جمعیت های مختلف گز شاهی در اراضی شور قلیای. ایران: نشریه پژوهش های علوم و فناوری چوب و جنگل جلد ۲۲ شماره اول. ص. ۱۵۱.

علیزاده، لایلا. و همکاران (۱۴۰۱). تأثیر کاشت درختچه گز پرشاخه (*Tamarix. ramosissima*) (Ledeb). بر دماورطوبت خاک در بسترهای خشک شده غرب دریاچه ارومیه. ایران: نشریه جنگل، دوره ۱۴ شماره ۴. DOI: <https://www.magiran.com/p2557316>

JR_IJF-14-4_002

عمرانی، بهنام (۱۳۹۶). احیا، حفاظت و توسعه پایدار، جنگل. ایران: همایش ملی صیانت و حفاظت از جنگل های ارسباران، تبریز. مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان آذربایجان شرقی " src="http://www.bahamayesh.com/linkbox/cnf3.php" </script>

کریمی، و همکاران (۱۳۹۸ هجری خورشیدی). بررسی ویژگی وزمینه های توسعه نظام جنگل زراعی. فصلنامه انسان و محیط زیست. ایران: مجله جنگل ایران. انجمن جنگلبانی ایران. ص. ۷۹-۹۰، DOI: JR_SRBAU-17-1872121 <https://civilica.com/doc/1872121>

2_006

مصباح زاده، طیه و همکاران (۱۳۹۸). بررسی آثار خشکی بر بعضی از گونه های درختی و درختچه ای دشت سیستان. ایران: نشریه محافظت زیست بوم گیاهان ایران. شماره ۱ <https://www.magiran.com/p2035904>

مهدی، مهمان دوست (۱۴۰۲). مقایسه برخی خصوصیات فیزیکوشیمیایی خاک رویشگاه گز شاهی (*Tamarix aphylla* (L.) Karst) در نواحی بیابانی جنوب شرق ایران تحت تاثیر آتش سوزی (مطالعه موردی: رویشگاه نیاتک، استان سیستان و بلوچستان) نشری: پژوهش های علوم و فناوری چوب جنگل دوره ۳۰ شماره ۴

<https://doi.org/10.22069/jwfst.2024.21747.2037>

یاوران، حمید رضا و همکاران (۱۴۰۰). مقایسه اثرات رشد و قدرت مقاومت جمعیت های مختلف گز شاهی (TAMARIX). ایران: تحقیقات علوم ایران.